

Šifra predmeta: KP-01	Naziv predmeta: Kanonsko pravo: Uvod, I. i III. knjiga		
Ciklus: Integrirani	Godina: IV.	Semestar: zimski (VII.)	Broj ECTS kredita: 3
Status:	Ukupan broj sati: 45 Opciono razraditi distribuciju sati po tipu: Predavanja Vježbe Seminar Terenski rad Laboratorijske vježbe Praksa Koncertne aktivnosti		
Sudionici u nastavi	Nastavnici i suradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada (u ovu rubriku ne unositi imena. Ostaviti formulaciju kako je naznačena u ovoj rubrici]		
Preduvjet za upis:	Poznavanje osnova latinskoga jezika, filozofije, crkvene povijesti, dogmatike i fundamentalne teologije.		
Cilj (ciljevi) predmeta:	<ul style="list-style-type: none"> - Upoznavanje studenata s osnovnim sadržajem pojmova prava i pravednosti te kanonskog prava i njegove uloge u životu Crkve. - Predstavljanje razvoja kanonskog prava u povijesti Katoličke Crkve, s posebnim naglaskom na nastanak Kodeksa iz 1917. godine i Zakonika iz 1983. godine, uključujući njihov sadržaj, glavne značajke i novosti. - Razumijevanje i primjena odredbi Zakonika kanonskog prava iz 1983. godine, posebno u I. knjizi (Opće odredbe), kako bi se stvorili preduvjeti za razumijevanje ostalih knjiga Zakonika. - Osposobljavanje studenata za temeljno poznavanje, razumijevanje i praktičnu primjenu kanonskih normi u vezi s naučiteljskom službom Crkve.		
Tematske jedinice: (po potrebi plan izvođenja po tjednima se utvrđuje uvažavajući specifičnosti organizacionih jedinica)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod u kanonsko pravo latinske Crkve. 2. Pravo u ljudskoj stvarnosti 3. Pravo u crkvenoj stvarnosti. 4. Povijesna sinteza izvorâ kanonskog prava: Tisućljeće parcijalnih zbirki (od početka Crkve do XII. st.); 5. Povijesna sinteza izvorâ kanonskog prava: <i>Corpus Iuris Canonici</i> (od XII. do XVI. st.).		

6. Povijesna sinteza izvorâ kanonskog prava: Zalaganje za reformu: od Tridentskog sabora do prve kodifikacije (XVI.-XX. st.).
7. Nastanak, narav i struktura Kodeksa kanonskoga prava iz 1917.
8. Utjecaj II. vaticanskog sabora na razvoj crkvenog zakonodavstva.
9. Nastanak, narav, struktura i izmjene Zakonika kanonskoga prava iz 1983.
10. Kodifikacija istočnoga prava - Zakonik kanona istočnih Crkava iz 1990.
11. Uvod u sadržaj I. knjige Zakonika: OPĆE ODREDBE (kann. 1-203). Uvodni kanoni 1-6.
12. Crkveni zakoni: definicija, vlastitosti crkvenih zakona.
13. Crkveni zakoni: Vrste, obvezatnost, proglašenje.
14. Tumačenje i razumijevanje crkvenih zakona, dopuna pravnih praznina, opoziv, kanonizacija građanskih zakona.
15. Običaji.
16. Opće odluke i upute.
17. Pojedinačni upravni akti: zajedničke odredbe.
18. Pojedinačne odluke i zapovijedi.
19. Otpisi.
20. Povlastice. Oprosti.
21. Statuti i pravilnici.
22. Kanonsko-pravni položaj fizičkih osoba.
23. Kanonsko-pravni položaj pravnih osoba.
24. Pravni čini.
25. Nedostaci pravnog čina.
26. Vlast upravljanja. Vrste vlasti upravljanja.
27. Sudjelovanje vjernika laika u vlasti upravljanja.
28. Crkvene službe.
29. Povjeravanje crkvene službe: slobodno podjeljivanje, predlaganje, izbor, molbeni izbor.
30. Gubitak crkvene službe: odreknuće, premještaj, uklanjanje, oduzeće.
31. Zastara i računanje vremena u kanonskom pravu.
32. Uvod u sadržaj III. knjige Zakonika: NAUČITELJSKA SLUŽBA CRKVE (kann. 747-833).
33. Naviještanje Božje riječi.
34. Propovijedanje Božje riječi.
35. Katehetsko poučavanje.
36. Crkvena misijska djelatnost.

	<p>37. Katolički odgoj. 38. Škole. Katoličke škole. 39. Katolička sveučilišta i druge visokoškolske ustanove. 40. Crkvena sveučilišta i fakulteti. Crkveni instituti. 41. Sredstva društvenog priopćivanja i posebno knjige. 42. Pravna sredstva zaštite crkvene zajednice: ispovijest vjere, kanonski mandat. 43. Referati. 44. Referati 45. Utvrđivanje i vrednovanje rada studenata. Studentska evaluacija rada na predmetu.</p>
<p>Ishodi učenja:</p>	<p>Znanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Temeljno znanje o kanonskom pravu kao pravnom sustavu koji regulira djelovanje Katoličke Crkve, kako hijerarhije tako i svih vjernika. • Poznavanje osnovnih pojmova prava i pravednosti te njihovog značaja u kanonskom pravu. • Razumijevanje povijesnog razvoja kanonskog prava s posebnim naglaskom na nastanak Kodeksa kanonskog prava iz 1917. i Zakonika kanonskog prava iz 1983. • Sposobnost identificiranja i objašnjavanja glavnih značajki, sadržaja i novosti važećeg Zakonika. • Poznavanje osnovne kanonske terminologije i njezino razumijevanje. <p>Vještine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Primjena odredbi Zakonika kanonskog prava iz I. knjige (Opće odredbe) u praksi. • Razumijevanje i primjena kanonskih odredbi iz III. knjige Zakonika kanonskog prava u kontekstu naučiteljske službe Crkve. • Analiza i tumačenje kanonskih odredbi u svrhu donošenja odluka u skladu s kanonskim propisima. • Razumijevanje uloge kanonskog prava u sveukupnom djelovanju i poslanju Crkve. • Primjena kanonskih načela i odredbi u pastoralnom radu, propovijedanju i poučavanju. <p>Kompetencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kritičko razmišljanje i analitičke sposobnosti u vezi s odredbama kanonskog prava. • Komunikacijske vještine u iznošenju i argumentiranju kanonskih odredbi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Sposobnost primjene kanonskih propisa na različite situacije u crkvenom kontekstu. • Sposobnost timskog rada u crkvenom okruženju, uključujući suradnju s ostalim svećenicima, vjernicima i crkvenim institucijama. • Osposobljenost za prezbiterat, đakonat i druge pastoralne službe. • Osposobljenost za aktivno i ispravno sudjelovanje u zadacima evangelizacije u Crkvi i društvu.
Metode izvođenja nastave:	Predavanja i samostalni zadaci
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹:	Aktivnost na nastavi – 10% Referat – 20% Dva kolokvija – 30% Usmeni ispit – 40% Priznaju se parcijalni ispiti (kolokviji) kao ostvareni bodovi prilikom obnove godine/prijenosa ispita u vremenskom trajanju od jedne akademske godine.
Literatura²:	Obavezna: <i>Kodeks kanonskog prava</i> , uređen po odredbi sv. Oca Pape Pija X., proglašen po nalogu Pape Benedikta XV., s predgovorom, izvorima i stvarnim kazalom stožernika Petra Gasparrija, preveo F. HERMAN, Zagreb, 2007. <i>Zakonik kanona istočnih Crkava</i> , proglašen vlašću pape Ivana Pavla II., s izvorima, Zagreb, 1996. <i>Zakonik kanonskoga prava</i> , proglašen vlašću pape Ivana Pavla II., s izvorima, Zagreb, 1996. BRKAN, J., <i>Opće odredbe Zakonika kanonskoga prava</i> , Makarska, 1997. BRKAN, J., „Pravni čini (kan. 124-128), <i>Služba Božja</i> 34 (1994.), 203-220. BRKAN, J., „Vlast upravljanja (kan. 129-144), <i>Služba Božja</i> 34 (1994.), 297-326. BRKAN, J., „Crkvene službe (kan. 145-196), <i>Služba Božja</i> 35 (1995.), 211-266. NUIĆ, V. B., <i>Opće pravo Katoličke Crkve</i> , Zagreb, 1985.

¹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

² Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

ŠALKOVIĆ, J., *Pravni elementi evangelizacijskog poslanja Crkve. Komentar III. knjige Zakonika*, Zagreb, 2014
ŠKALABRIN, N., *Uvod u kanonsko pravo*, Đakovo, 1994.

Dopunska:

FRANJO, m.p. *De concordia inter Codices*, 31. 5. 2016.

FRANJO, m.p. *Imparare a congedarsi*, 12.02.2018.

BERLJAK, M., „Novi crkveni zakonik – Kodeks kanonskoga prava Ivana Pavla II. – Nastajanje – proglašenje – stupanje na snagu – sadržaj“, *Bogoslovska smotra* 53 (1983.), 165-182.

BRKAN, J., „Neke razlike u Zakonicima latinske Crkve i istočnih katoličkih Crkava“, *Služba Božja* 54, 1 (2014.), 5-34.

CRNICA, A., *Priručnik kanonskoga prava Katoličke Crkve*, Zagreb, 1945.

MARKOVIĆ, I., „Izmjene kanona Zakonika kanonskog prava iz 1983.: Od motu proprija *Ad tuendam fidem* do motu proprija *Magnum principium*“ *Vrhbosnensia* 22, 1 (2018.), 117-151.

ŠALKOVIĆ, J., „Zakonik kanonskog prava – teološko-pravna sinteza Sabora“, *Bogoslovska smotra* 75 (2005.), 767-792.

ŠALKOVIĆ, J., „Vjernici laici u naučiteljskoj službi Crkve“, *Bogoslovska smotra* 75 (2005.), 315-342.

ŠALKOVIĆ, J., „Katolička sveučilišta (kann. 807-814)“, *Bogoslovska smotra* 77,4 (2007.), 807-838.

ŠALKOVIĆ, J., „Ispovijest vjere (kan. 833), pravna zaštita crkvene zajednice“, *Bogoslovska smotra* 81, 2 (2011.), 243-266.

VELOSO, M. „Božji zakon“, *Biblijski pogledi* 10, 1-2 (2002.), 81-116.

ZEC, S. – GUSZAK, M., „Vjernici laici u vršenju vlasti upravljanja – suradnja ili sudjelovanje?“, *Riječki teološki časopis* 23, 1 (2015.), 193-224.

Strani jezici:

BAURA, E., *Parte generale del diritto canonico. Diritto e sistema normativo*, Roma, 2013.

CHIAPPETTA, L. (ur.), *Il Codice di diritto canonico. Commento giuridico-pastorale*, sv. I-II, Bologna, 2011.

ERRÁZURIZ M., C.J., *La parola di Dio quale bene giuridico ecclesiale. Il munus docendi della Chiesa*, Roma, 2012.

- FANTAPPIÈ, C., *Storia del diritto canonico e delle istituzioni della Chiesa*, Bologna, 2011.
- FERME, B.E., *Introduzione alla storia del diritto canonico*, Roma, 1998.
- GEROSA, L., *L'interpretazione della legge nella Chiesa. Principi, paradigmi, prospettive*, Pregassona (Svizzera), 2001.
- HERVADA, J., *Cos'è il diritto? La moderna risposta del realismo giuridico*, Roma, 2013.
- INTERGUGLIELMI, A., *I decreti singolari nell'esercizio della potestà amministrativa della Chiesa particolare*, Città del Vaticano, 2012.
- MARCHETTI, F., *Graziano e la sua opera: La nascita della scienza del Diritto canonico in Occidente*, (versione Kindle), 2018.
- MARTÍN DE AGAR, J.T., *Elementi di Diritto canonico*, Roma, 2017.
- MARTÍNEZ-ECHEVARRÍA, Í., (ur.), *Fede, evangelizzazione e diritto canonico*, Roma, 2014.
- MIRAS, J. – CANOSA, J. – BAURA, E. (ur.), *Compendio di diritto amministrativo canonico*, Roma, 2007.
- OTADUY, J., *Lezioni di diritto canonico. Parte generale*, Venezia, 2011.
- REDAZIONE DI QUADERNI DI DIRITTO ECCLESIALE (ur.), *Codice di diritto canonico commentato*, Milano 2021.
- RUF, N., *Das Recht der Katholischen Kirche nach dem neuen Codex Iuris Canonici für die Praxis erläutert*, Freiburg-Basel-Wien, 1983.
- SCHOUPE, J.-P., *Diritto dei rapporti tra Chiesa e comunità politica. Profili dottrinali e giuridici*, Roma, 2018.
- VITO PINTO, P., *Commento al Codice di Diritto Canonico*, Città del Vaticano, 2001.